

УДК 347.773.3 + 347.772 + 347.783

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ШРИФТІВ ПРАВОМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Костянтин Зеров,
асистент кафедри інтелектуальної власності
юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка,
науковий співробітник НДІ інтелектуальної власності
НАПрН України

У статті розглядаються особливості правової охорони шрифтів за допомогою різних інститутів права інтелектуальної власності: промислових зразків, авторського права, торговельних марок і комерційної таємниці.

Обґрунтовано висновок, що шрифти можуть охоронятись як промислові зразки з класом 18-03 Міжнародної класифікації промислових зразків згідно з Локарнською класифікацією.

Визначено, що специфіка правової охорони шрифтів авторським правом у сучасних умовах полягає в їх дуалістичній природі: з одного боку, шрифти є самостійними об'єктами авторського права і охороняються як графічні твори. Комп'ютерні растрові шрифти є цифровою формою вираження шрифтів, а отже, так само є графічними творами; з другого боку, комп'ютерні контурні шрифти підлягають правовій охороні як комп'ютерні програми.

Ключові слова: font, typeface, шрифт, авторське право, торговельна марка, промисловий зразок

Постановка проблеми. Від стародавніх часів для зовнішнього вираження інформації людство використовувало різноманітні писемні позначення. Так, за первіснообщинного ладу такі позначення виконувалися за допомогою піктографії на скелях печер, у Стародавньому Єгипті використовували різноманітні ієрогліфи. Наступним етапом можна вважати створення алфавіту, а згодом — і каролінзького мінускулу у VIII ст., який і став основою для готичного письма (XI ст.), першого книгодрукування та як результат — сучасних шрифтів.

Відомості про правову охорону шрифтів можна знайти ще з XVI ст. — від часів привілеїв: так, у 1501 році у видавництві А. Мануція побачила світ

книга творів Вергілія — це була перша книга, що надрукована курсивом [1], а в 1502 році видавець навіть отримав 10-річний привілей на використання курсиву у друкарстві [2].

У XXI ст. неможливо навіть уявити написання та перегляд будь-якого тексту (незалежно від того, чи є такий текст твором) без використання шрифтів. Більше того, в умовах розвитку цифрового середовища, а саме в силу перенесення (диджиталізації) матеріальних (металевих і дерев'яних) шрифтів у цифрові форми; зміни парадигми створення нових шрифтів; легкості поширення таких шрифтів як поряд з іншими об'єктами авторського права у формі виконуваних файлів, так і їх використання при

перегляді веб-сторінок (веб-шрифти); використання шрифтів для надання більшої дискретивності торговельним маркам, особливо гостро постала проблема визнання їх охорони правом інтелектуальної власності.

Аналіз основних досліджень і публікацій. В Україні є наукові праці щодо охорони об'єктів права інтелектуальної власності, що певним чином пов'язані з правовою охороною шрифтів, зокрема: саме: твори образотворчого й ужиткового мистецтва досліджувала О. Штефан, особливості правової охорони програмного забезпечення розглядали С. Петренко та Г. Андрощук, права на комерційну таємницю стали предметом монографічного дослідження Ю. Носіка. Утім питанню правової охорони шрифтів не приділялося достатньо уваги.

Метою публікації є аналіз можливості правової охорони шрифтів різними інститутами права інтелектуальної власності.

Виклад основного змісту. Нормативного визначення поняття «шрифт» в Україні немає. В енциклопедичній літературі під шрифтом розуміють графічну форму знаків алфавітного письма [3, 379]. На рівні міжнародних угод, а саме у Віденській угоді «Про охорону друкарських шрифтів та їх міжнародну реєстрацію» 1973 році (не набрала чинності)

шрифт визначається як набори дизайну А) літер і алфавітів зі своїми аксесуарами — наголосами та розділовими знаками; В) цифр й інших образотворчих знаків (умовні знаки, символи, наукові позначення); С) орнаментів — (границі, віньетки, призначені для забезпечення засобів створення текстів за допомогою будь-якої графічної техніки)[4]. Таке визначення вбачається найбільш повним і обґрунтованим.

У профільній літературі із типографії та дизайну визначається, що до основних видів шрифтів належать друкарський, рукописний мальований і гравійований. Існують і інші класифікації шрифтів, зокрема, залежно від характеру графічної побудови (ГОСТ3489.2-71) [5]¹; класифікація згідно з Англійським стандартом класифікації шрифтів BS 2961:1967 тощо, але з позиції права інтелектуальної власності такі класифікації видаються юридично нікчемними.

Особливість правової охорони шрифтів полягає в тому, що вони певною мірою можуть охоронятися за допомогою різних інститутів права інтелектуальної власності: промислових зразків, авторським правом, торговельними марками та комерційною таємницею.

І. Шрифти та промислові зразки.

Вигляд шрифту впродовж багатьох століть значною мірою визначався фор-

¹ Так, згідно з положеннями ГОСТ 3489.2-71 типографські шрифти поділяються на такі групи:

- група рублених шрифтів — шрифти, що не мають засічок;
- група шрифтів з ледь помітними засічками — гарнітури з дещо потовщеними кінцями вертикальних штрихів;
- група медієвальних шрифтів — гарнітури з помірною контрастністю штрихів, із засічками у вигляді плавного потовщення кінців основних штрихів, що наближаються за своєю формою до трикутника, переважно з похилими осями круглих літер;
- група звичайних шрифтів — гарнітури з контрастними штрихами, з довгими тонкими засічками, що сполучаються з основними штрихами під прямим кутом, інколи з легким заокругленням, округлі літери з вертикальними осями;
- група брускових шрифтів — гарнітури з неконтрастними чи малокоонтрастними штрихами з довгими засічками, що сполучаються з основними штрихами під прямим кутом або з легким заокругленням;
- група нових малокоонтрастних шрифтів — гарнітури, що мають малокоонтрастні штрихи з довгими засічками, переважно з заокругленими кінцями, які сполучаються з основними штрихами під прямим кутом або із легким заокругленням;
- група додаткових шрифтів, до якої належать шрифти, побудова та характер малюнків яких дуже відрізняється від шрифтів шести основних груп.

мою засобу, за допомогою якого здійснювалося його нанесення — різця, стила, матриці, що містить певний символ. Використання засобів, вироблених з дерева, а згодом — з металу, зумовлювало форму засічок, залежність товщини штрихів від їх напрямку та вигляд шрифту загалом. Саме такі засоби, на нашу думку, і можуть визнаватися результатом творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання — промисловими зразками у формі наборів (комплектів) виробів (за умови якщо вони мають спільність композиційного та стилістичного вирішення, й підпорядковані загальному призначенню, що вирішується набором (комплектом) відповідно до п.3.2 Правил складання та подання заявки на промисловий зразок) [7]. В умовах розвитку цифрового середовища значення та використання таких засобів поступово нівелюється, бо використовуються принципово інші способи створення та формування виведення інформації в цифровому форматі.

Однак шрифти як об'єкти промислових зразків внесені до класу 18-03 Міжнародної класифікації промислових зразків згідно з Локарнською класифікацією [8]. В Україні за часи незалежності було зареєстровано близько 20 промислових зразки щодо шрифтів.

Згідно з положеннями ст. 218 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [9] (яка є частиною національного законодавства України) промисловий зразок, що охороняється правом на промисловий зразок, зареєстрований на території однієї зі Сторін, може охоронятись згідно із законодавством з авторського права цієї Сторони з дати його створення та фіксації в будь-якій формі. Обсяг такої охорони та умови її надання, зокрема необхідний рівень оригінальності, визначаються кожною зі Сторін. Отож законодавство України допускає, що шрифти можуть охоронятися кумулятивно як промислові зразки і як об'єкти авторського права.

II. Шрифти й авторське право.

Для розгляду можливості правової охорони шрифтів авторським правом вважаємо за необхідне наголосити, що шрифти незалежно від їхніх виду та форми вираження не є ідеями, процесами, принципами, методами діяльності чи математичними концепціями, а тому можна допустити їх подальший розгляд як об'єктів авторського права в Україні.

В англійській мові для позначення шрифтів використовують поняття, що за своєю правовою природою не є тотожними — *«typeface»* і *«font»*. У цьому дослідженні при позначенні терміна *«typeface»* (накреслення шрифту) надалі ми використовуватимемо термін «шрифт», а при позначенні терміна *«font»* — термін «комп'ютерний шрифт». Саме зазначений поділ і є визначальним для визначення правової природи шрифтів як об'єктів авторського права й особливостей їх охорони.

У світовій практиці можливо виділити три основні підходи до охорони шрифтів як об'єктів авторського права.

1. Шрифти та типографічні орнаменти не охороняються як об'єкти авторського права — США [10].

2. Правова охорона шрифтів визначається через категорії: «друкарських аранжувань опублікованих видань» (англ. *«typographical arrangements of published editions»*) в Англії [11, ст. 15], Австралії [12, ст. 96], Нова Зеландії [13, ст. 25], Гонгконгу [14, ст. 21], Ірландії [15, ст. 29]. При цьому строк охорони не є тотожним строку охорони майнових авторських прав для інших творів і, зазвичай, становить 25 років, які відраховують з кінця календарного року, в якому вперше використано відповідний шрифт (50 років від дати доведення до загального відома публіки в Ірландії). Законодавством цих держав передбачені також спеціальні випадки обмеження майнових прав на шрифт.

3. Шрифт як окремий об'єкт авторського права не виділяється, але й не належить до вичерпного переліку об'єктів, що не охороняються. В такому

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

випадку правова охорона шрифтів за допомогою авторського права можлива через категорію «творів графіки» — Україна [16, ст. 433], Російська Федерація; [17, ст. 1259; 18] «графічних та друкарських творів» (фр. *Lesoeuvres graphiques et typographiques*) — Франція [19, L 112-2-8] із загальним строком охорони майнових авторських прав протягом життя автора і 70 років після його смерті.

Так, під графікою (від грецьк. «*graphie*» — пишу) розуміють вид образотворчого мистецтва, основним зображальним засобом якого є однотонний малюнок. За характером і призначенням графічні твори поділяються на станкові (тематичні твори самостійного значення), книжкові, плакатні, прикладні (марки, дипломи та ін.) і журнально-газетні, до яких належать ілюстрації, оздоблення книги, карикатури та шрифти [20, 417].

Утім для кваліфікації певного об'єкта саме як шрифту, а не інший твір (твір образотворчого мистецтва чи літературний), на нашу думку, є особлива вимога — шрифт має виконувати функцію відтворення літер та інших символів таким чином, щоб їх можливо було сприйняти органами чуттів фізичної особи.

У США, а саме у справі *Eltra Corp. v. Ringer* 579 F. 2 d 294 (1978) [21] *The Fourth Circuit* дійшов до висновку, що шрифти мають виключно утилітарне (практичне) призначення, а тому не можуть існувати як самостійні твори. Однак утилітарний підхід щодо об'єктів права інтелектуальної власності не характерний для правової системи України: згідно з ч. 2 ст. 433 ЦК України твори є об'єктами авторського права [...] незалежно від їхньої завершеності, призначення, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження.

Для визнання шрифту як графічного твору — об'єкта авторського права необхідно розглянути умови його охороноздатності, якими є творчий характер та об'єктивна форма вираження.

Розробка елементів шрифту, безсумнівно, є результатом творчого вибору автора. Один з найбільш відомих авторів шрифтів ХХ ст., описав шрифт як надзвичайне вираження навичок, життя та сили ремісника [22]. Б. Фрай [23, 23] та А. Лавсон [24, 386–389] зазначають, що створення шрифту може потребувати до 800 годин творчих зусиль автора.

На нашу думку, критерій творчості необхідно розглядати через елементи новизни й оригінальності. При цьому, як зазначає Е. Гаврилов: «нові творчі результати, навіть якісно нові, але не оригінальні, авторське право не охороняє та не захищає» [25]. Оригінальність шрифту може, зокрема, проявлятися у відстані між літерами, наявності різних засічок (серифів), товщині та яскравості штрихів тощо.

В Україні передбачені певні технічні вимоги щодо шрифтів для можливості їх використання в типографській продукції (а саме ГОСТ 3489.2-71 та ГОСТ 3489.38-72), що певним чином обмежують межі оригінальності шрифтів у зазначеній сфері. Однак, поперше, такі вимоги не стосуються авторсько-правових відносин: недотримання зазначених ГОСТ не впливає на можливість визнання шрифту об'єктом авторського права; по-друге згідно з наказом Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості», «Про скасування міждержавних стандартів в Україні, що розроблені до 1992 року» від 14.12.2015 року №187 зазначені ГОСТ підлягають повному скасування з 01.01.2018 року. [26].

Об'єктивна форма вираження шрифтів також не викликає сумнівів: шрифти виражаються в матеріальній або цифровій формі (у випадку комп'ютерних шрифтів).

Необхідно зазначити, що згідно з положеннями ст. 9 Закону України «Про авторське право і суміжні права» частина твору, що може використовуватися самостійно, зокрема й оригінальна

назва твору, розглядається як твір, тому авторське право поширюється на кожний елемент шрифту як графічного твору (символ, знак, літера тощо), за умови якщо такий елемент має творчий характер.

При розгляді питання правової охорони комп'ютерних шрифтів необхідно зазначити таке.

Під терміном «комп'ютерний шрифт» розуміють комп'ютерний файл, який містить набір гліфів, літер або дінгбатів (англ. *dingbat* — спеціальні знаки, що не належать до алфавіту) чи комп'ютерну програму, призначення якої полягає у визначенні інструкцій яким чином шрифт має відтворюватися на екрані комп'ютера чи іншого пристрою виведення інформації [27]. Наприклад, відображення тексту 12 кеглем курсивом на визначеному пристрої виведення інформації здійснюється за допомогою саме комп'ютерного шрифту.

Комп'ютерні шрифти бувають двох основних видів:

- растрові (англ. *bitmappedfont*), у яких кожен символ описаний як сукупність точок (пікселів), що розташовані у вузлах сітки растра та становлять зображення. Такий комп'ютерним шрифт є цифровою формою вираження шрифту [28; 29];
- векторні та контурні (англ. *scalablefont*), у яких відображення символів описуються за допомогою математичних формул певною мовою програмування.

Рендеринг (побудова) кожного символу за допомогою мови програмування також є творчою працею автора, результат якої проявляється безпосередньо в цифровій формі.

Відповідно, при визначенні правової охорони векторних і контурних шрифтів їх доцільно прирівнювати саме до комп'ютерних програм, які, своєю чергою, охороняються як літературні твори.

Зазначимо, що такий підхід до розуміння правової природи комп'ютер-

них контурних шрифтів характерний для судової практики Німеччини [30, п. 26] Бюро з авторського права США при Бібліотеці Конгресу США у своїх Регуляціях 1992 року також згадувало можливість реєстрації авторських прав на контурний шрифт як на комп'ютерну програму [31], зазначений підхід згодом знайшов відображення в судовій справі *Adobe Systems, Inc. v. Southern Software, Inc. NO. C95-20710 RMW (PVT) (1998)*, у якій було визначено, що шрифт *Utopia* є комп'ютерною програмою, а відповідача у справі було визнано винним у порушенні авторського права [32].

Однак необхідно наголосити, що авторське право поширюється саме на форму вираження твору, котра у контурних комп'ютерних шрифтів є комп'ютерною програмою, а не зовнішнім вираженням відображення шрифту. Отож отримання такого ж самого результату відображення шрифту за допомогою іншої мови програмування чи інших команд не може визнаватися порушенням авторського права на такий шрифт, чим і користуються більшість компаній-розробників програмного забезпечення. Так, зовнішньо практично ідентичними аналогами шрифту *Times New Roman e: Nimbus Roman №9 L, Liberation Serif, Tinos, Bitstream Cyberbit, PT AstraSerif*. Крім того, якщо охороні підлягає виключно комп'ютерна програма, не вважається порушенням авторських прав на неї, наприклад, публічний показ афіші, намальованої вручну, адже в такому разі використовується саме зовніше вираження відображення шрифту, а не комп'ютерна програма.

Отож специфіка правової охорони шрифтів авторським правом за сучасних умов полягає в їхній дуалістичній природі: з одного боку, шрифти є самостійними об'єктами авторського права й охороняються як графічні твори. (комп'ютерні растрові шрифти є цифровою формою вираження шрифтів, а

також є графічними творами), з другого боку, комп'ютерні контурні шрифти підлягають правовій охороні як комп'ютерні програми.

III. Шрифти та торговельні марки.

Правова охорона шрифтів певною мірою можлива за допомогою торговельних марок, що також має певні особливості.

1. Шрифт як товар. Друкарські шрифти, друкарські кліше та шрифти друкарські [цифрові буквові] є самостійними товарами 16 класу Ніццької класифікації товарів і послуг для реєстрації знаків [33], комп'ютерні програм є товаром 09 класу Ніццької класифікації товарів і послуг для реєстрації знаків, що прямо допускає можливість вирізнення їхньої назви серед інших через інститут торговельних марок.
2. Шрифт як розрізняльна характеристика позначення. Відповідно до п. 2.1.12 Правил складання і подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг [34], при складанні заяви про реєстрацію знака, зображення знака, що заявляється, розміщується в розділі під кодом 540; при цьому розділом під кодом 546 передбачається можливість використання нестандартних символів. Вбачається, що нестандартними символами можуть бути, зокрема, символи, що використовуються у відповідних шрифтах (проте не власне шрифти). У такому разі правову охорону отримує саме позначення, а не шрифт.

Згідно з ч. 1 ст. 20 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» [35], будь-яке посягання на права власника свідоцтва, передбачені ст. 16 цього Закону, зокрема вчинення без згоди власника свідоцтва дій, що потребують його згоди, та готування до вчинення таких дій, вважається порушенням прав власника свідоцтва, що тягне за собою відповідальність згідно з

чинним законодавством України. Відповідно до положень ч. 4. ст. 16 цього ж Закону, знак визнається використаним, якщо його застосовано у формі зареєстрованого знака, а також у формі, що відрізняється від зареєстрованого знака лише певними елементами, якщо це не змінює загальної відмітності знака.

Вбачається, що написання текстової частини іншого позначення, що має інакше написання та смислове значення, за допомогою тотожного шрифту не може вважатися використанням уже зареєстрованої торговельної марки, тому що це змінює її відмітність. Водночас свідоцтво надає його власникові виключне право забороняти іншим особам використовувати позначення без його згоди, якщо інше не передбачено цим Законом. Позначення схоже із зареєстрованим знаком (при встановленні схожості словесних позначень враховується звукова, смислова та графічна схожість, на яку саме може впливати шрифт) стосовно наведених у свідоцтві товарів і послуг, якщо внаслідок такого використання ці позначення і знак можна сплутати.

Водночас не можуть одержати правову охорону позначення, які є оманливими чи такими, що можуть ввести в оману щодо товару, послуги чи особи, яка виробляє товар або надає послугу. З цієї абсолютної підстави в наданні правової охорони корисною є практика Відомства з патентів і торговельних марок США за заявкою 86730334 [36]. Попри різні класи за МКТП відомство на підставі опозиції корпорації *Paramount Pictures* відмовило заявнику — *Sneaker Don, LLC* у зв'язку з тим, що таке позначення може ввести в оману щодо торговельних марок корпорації *Paramount Pictures* — *The Godfather*, які виконані однаковим оригінальним шрифтом (див. Рис. 1).

3. Відтворення шрифту у позначенні. Згідно з положенням ч. 4 ст. 6 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» не реєструються як знаки позначення, що відтворюють твори мистецтва та їхні

Рис. 1. Приклад оманливої торговельної марки

фрагменти без згоди власників авторського права або їхніх правонаступників. Тож, виконання текстової частини позначення оригінальним шрифтом, що охороняється авторським правом, можливе лише з дозволу відповідного правоволодільця. Інакше така торговельна марка може бути визнана недійсною відповідно до положень ст. 19 вказаного Закону — через видачу свідоцтва внаслідок подання заявки з порушенням прав інших осіб.

IV. Шрифти та комерційна таємниця.

Теоретично, правова охорона комп'ютерних шрифтів можлива також і через інститут комерційної таємниці. Відповідно до положень ст. 505 ЦК України, комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, а тому має комерційну цінність і була предметом адекватних обставин заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. При цьому комерційною таємницею, зокрема, можуть бути відомості технічного характеру, крім тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці.

У результаті проведеного дослідження можна дійти таких **висновків**.

Особливість правової охорони шрифтів полягає в тому, що вони певною мірою можуть охоронятися за допомогою різних інститутів права інтелектуальної власності: промислових зразків, авторського права, торговельних марок і комерційної таємниці.

Шрифти можуть охоронятись як промислові зразки відповідно до класу 18-03 Міжнародної класифікації промислових зразків згідно Локарнської класифікації.

Законодавство України допускає, що шрифти можуть охоронятися кумулятивно як промислові зразки та як об'єкти авторського права.

Специфіка правової охорони шрифтів авторським правом за сучасних умов полягає в їхній дуалістичній природі: з одного боку, шрифти є самостійними об'єктами авторського права й охороняються як графічні твори (комп'ютерні растрові шрифти є цифровою формою вираження шрифтів, а відтак так само є графічними творами); з другого боку, комп'ютерні контурні шрифти підлягають правовій охороні як комп'ютерні програми.

В інституті торговельних марок шрифт можна розглядати як:

- товар 09 та 16 класів за МКТП;
- розрізняльну характеристику позначення;
- твір, відтворений у позначенні.

Правова охорона вихідного коду комп'ютерних шрифтів можлива через інститут комерційної таємниці. ♦

Список використаних джерел / List of references

1. Кто и зачем придумал курсив_ Вопрос-ответ // Вокруг Света.
URL: <http://www.vokrugsveta.ru/quiz/653>.
2. Венецианский сенат выдал Альду Мануцию десятилетнюю привилегию на моно-польное использование курсива.
URL: <https://www.365days.ru/calendars/calendar-events/248788>.
3. Українська радянська енциклопедія: [в 17-ти т.] / гол. ред. М. П. Бажан; редкол.: І. К. Білодід та ін. 1-ше вид. Т. 16. Цементация Б. К.: Голов. ред. УРЕ, 1964. 632 с.
4. Vienna Agreement for the Protection of Type Faces and their International Deposit Done at Vienna on June 12, 1973.
URL: http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/other_treaties/utf-treaty.pdf.
5. ГОСТ 3489.2-71. Шрифты типографские. Гарнитура Журнальная рубленая (для алфавитов на русской и латинской графических основах). Назначение. Рисунок. Линия шрифта. Емкость. URL: <http://vsegost.com/Catalog/42/42532.shtml>.
6. British Standards for Type Classification.
URL: <http://luc.devroye.org/britishstandards.html>.
7. Про затвердження Правил складання та подання заявки на промисловий зразок: наказ Міністерства освіти і науки України від 18.02.2002 р.№ 110.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0226-02>.
8. International classification for industrial designs under the Locarno Agreement Tenth Edition.
URL: <http://www.wipo.int/classifications/nivilo/locarno10/index.htm?lang=EN>.
9. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part.
URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:161:FULL&from=EN>.
10. Code of Federal Regulations 37CFR202.1 // U.S. Copyright Office.
URL: <https://copyright.gov/title37/202/37cfr202-1.html>.
11. Copyright, Designs and Patents Act 1988.
URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/section/15>.
12. Copyright Act 1968 — SECT 96 Duration of copyright in published editions of works.
URL: http://www6.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/ca19-68133/s96.html.
13. Copyright Act 1994 No 143 (as at 01 March 2017), Public Act 25 Duration of copyright in typographical arrangement of published editions — New Zealand Legislation.
URL: <http://www.legislation.govt.nz/act/public/1994/0143/latest/DLM345935.html>.
14. Cap. 528 Copyright Ordinance.
URL: https://www.elegislation.gov.hk/hk/cap528!en@2016-05-27T00:00:00?xid=ID_1438403328429_001.
15. Copyright and Related Rights Act, 2000.
URL: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2000/act/28/enacted/en/print#sec29>.
16. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради, 2003, № 40–44, Ст. 356.
17. Гражданский кодекс Российской Федерации часть 4 (ГК РФ ч. 4).
URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_64629/.
18. Постановление Суда по интеллектуальным правам от 21.12.2015 г. по Делу № А40-184371/2014.
URL: http://kad.arbitr.ru/PdfDocument/ffbb84b0-9b83-4d0d-9a4b-d0345e5e8415/A40-184371-2014_20151221_Reshenija%20i%20postanovlenija.pdf.
19. Code de la Propriété Intellectuelle (version consolidé au 1 octobre 2010).

- URL: http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.jsp?file_id=179120.
20. Українська радянська енциклопедія / гол. ред. М. П. Бажан. Т. 3: Волочіння. Данія. К.: УРЕ, 1960. 576 с.
21. *Eltra Corp. v. Ringer*, 579 F. 2d 294 — Court of Appeals, 4th Circuit 1978.
URL: https://scholar.google.com/scholar_case?case=11934981882199224096&hl=en&as_sdt=2&as_vis=1&oi=scholarr.
22. *Typologia_ Chapter V*. URL: <http://www.typeart.com/reference-books/typologia/typo-chapter5.html>.
23. Blake F. *Why Type faces Prolife rate Without Copyright Protection*.
URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1443491.
24. Lawson A. *Anatomy of a typeface*. London: Hamish Hamilton, 1990. 428 p.
25. Гаврилов Э. П. Оригинальность как критерий охраны авторским правом // Патенты и лицензии. №6. 2004. С. 45–51.
26. Про скасування міждержавних стандартів в Україні, що розроблені до 1992 року: наказ від 14.12.2015 р. № 187.
URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN016589.html.
27. Kimbarovsky R. *The Law on Fonts and Typefaces: Frequently Asked Questions*.
URL: <https://www.crowdspring.com/blog/font-law-licensing/>.
28. *Policy decision on copyrigh tability of digitized typefaces*.
URL: <https://www.copyright.gov/history/mls/ML-393.pdf>.
29. *Are fonts copyrigh table?* URL: http://nwalsh.com/comp.fonts/FAQ/cf_13.htm.
30. *LG Köln Urteilvom 12.01.2000 28 O 133/97 Schutzfähigkeit von Computerschriften*.
URL: <http://www.jurpc.de/jurpc/show?id=20000217>.
31. *Final regulation registrability of computer programs that generate typefaces*.
URL: <https://www.copyright.gov/history/mls/ML-443.pdf>.
32. *Adobe Systems, Inc. v. Southern Software, Inc.* NO. C95-20710 RMW(PVT) (1998).
URL: <https://web.archive.org/web/20100522133154/http://lw.bna.com/lw/19980303/9520710.htm>.
33. МКТП (11-2017). URL: <http://nice112017.ukrpatent.org/>.
34. Про затвердження Правил складання і подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг: наказ Держпатенту України від 28.07.95 р. № 116. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0276-95/conv>.
35. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). № 7. 1994, Ст. 36 (зі змінами).
36. *Trademark Status & Document Retrieval*.
URL: http://tsdr.uspto.gov/#caseNumber=86730334&caseType=SERIAL_NO&searchType=statusSearch.
1. *Kto y zachem pryдумal kursyv [in] Vokruh Sveta*.
URL: <http://www.vokrugsveta.ru/quiz/653/>.
2. *Venetsyanskyi senat vydal Aldu Manutsyiu desiaty letniuiu pryvylehyiu na monopolnoe yspolzovanye kursyva*.
URL: <https://www.365days.ru/calendars/calendar-events/248788>.
3. *Ukrainska radianska entsyklopediia: [v 17-ty t.] / hol. red. M. P. Bazhan; redkol.: I. K. Bilodid ta in. 1-she vyd. T. 16. Tsementatsiia . K.: Holov. red. URE, 1964. 632 s.*
4. *Vienna Agreement for the Protection of Type Faces and their International Deposit Done at Vienna on June 12, 1973*.
URL: http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/other_treaties/utf-treaty.pdf.
5. *HOST 3489.2-71. Shryfty typohrafskye. Harnytura Zhurnalnaia rublenaia (dlia alfavytov na russkoi y latynskoi hrafycheskykh osnovakh). Naznacheniye. Rysunok. Lynyashryfta. Emkost.*

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

- URL: <http://vsegost.com/Catalog/42/42532.shtml>.
6. *British Standards for Type Classification*.
URL: <http://luc.devroye.org/britishstandards.html>.
7. *Pro zatverdzhennia Pravyl skladannia ta podannia zaiavky na promyslovyi zrazok: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 18.02.2002 r. № 110*.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0226-02>.
8. *International classification for industrial designs under the Locarno Agreement Tenth Edition*.
URL: <http://www.wipo.int/classifications/nivilo/locarno10/index.htm?lang=EN>.
9. *Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part*.
URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:161:FULL&from=EN>.
10. *Code of Federal Regulations 37CFR202.1 / U.S. Copyright Office*.
URL: <https://copyright.gov/title37/202/37cfr202-1.html>.
11. *Copyright, Designs and Patents Act 1988*.
URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/section/15>.
12. *Copyright Act 1968 — SECT 96 Duration of copyright in published editions of works*.
URL: http://www6.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/ca19-68133/s96.html.
13. *Copyright Act 1994 No 143 (as at 01 March 2017), Public Act 25 Duration of copyright in typographical arrangement of published editions — New Zealand Legislation*.
URL: <http://www.legislation.govt.nz/act/public/1994/0143/latest/DLM345935.html>.
14. *Cap. 528 Copyright Ordinance*.
URL: https://www.elegislation.gov.hk/hk/cap528!en@2016-05-27T00:00:00?xid=ID_1438403328429_001.
15. *Copyright and Related Rights Act, 2000*.
URL: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2000/act/28/enacted/en/print#sec29>.
16. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 435-IV // Vidomosti Verhovnoi Rady, 2003, № 40–44, St. 356*.
17. *Hrazhdanskyi kodeks Rossyiskoi Federatsyy chast 4 (HK RF ch.4)*.
URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_64629/.
18. *Postanovlenye Suda po yntellektual'ny'm pravam ot 21.12.2015 h. po Delu № A40-184371/2014*.
URL: http://kad.arbitr.ru/PdfDocument/ffbb84b0-9b83-4d0d-9a4b-d0345e5e8415/A40-184371-2014_20151221_Reshenija%20i%20postanovlenija.pdf.
19. *Code de la Propriété Intellectuelle*.
URL: http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.jsp?file_id=179120.
20. *Ukrainska radianska entsyklopediia / hol. red. M. P. Bazhan. T. 3: Volochinnia. Daniia. Kyiv: URE, 1960. 576 s.*
21. *Eltra Corp. v. Ringer, 579 F. 2d 294 — Court of Appeals, 4th Circuit 1978*.
URL: https://scholar.google.com/scholar_case?case=11934981882199224096&hl=en&as_sdt=2&as_vis=1&oi=scholarr.
22. *Typologia_ Chapter V*. URL: <http://www.typeart.com/reference-books/typologia/typo-chapter5.html>.
23. *Blake F. Why Type faces Prolife rate Without Copyright Protection*.
URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1443491.
24. *Lawson A. Anatomy of a typeface*. London: Hamish Hamilton, 1990. 428 p.
25. *Havrylov E. P. Oryhynalnost kak kryteryi okhrany avtorskym pravom [in] Patenty y lyt-senzyy. 2004. №6. S. 45–51*.
26. *Pro skasuvannia mizhderzhavnykh standartiv v Ukraini, shcho rozrobleni do 1992 roku: hakaz vid 14.12.2015 r. № 187*.

- URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN016589.html.
27. Kimbarovsky R. *The Law on Fonts and Typefaces: Frequently Asked Questions*. URL: <https://www.crowdspring.com/blog/font-law-licensing/>.
28. Policy decision on copyright tability of digitized typefaces. URL: <https://www.copyright.gov/history/mls/ML-393.pdf>.
29. Are font scopyrigh table? URL: http://nwalsh.com/comp.fonts/FAQ/cf_13.htm.
30. LG Köln Urteilvom 12.01.2000 28 O 133/97 Schutzfähigkeitvon Computerschriften. URL: <http://www.jurpc.de/jurpc/show?id=20000217>.
31. Final regulation registrability of computer programs that generate typefaces. URL: <https://www.copyright.gov/history/mls/ML-443.pdf>.
32. Adobe Systems, Inc. v. Southern Software, Inc. NO. C95-20710 RMW(PVT) (1998). URL: <https://web.archive.org/web/20100522133154/http://lw.bna.com/lw/19980303/9520710.htm>.
33. МКТР (11-2017). URL: <http://nice112017.ukrpatent.org/>.
34. Nakaz Derzhpatentu Ukrainy № 116 vid 28.07.95 r. «Pro zatverdzhennia Pravyl skladannia i podannia zaiavky na vydachu svidotstva Ukrainy na znak dlia tovariv i posluh» (zi zminamy). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0276-95/conv>.
35. Pro okhoronu prav na znaky dlia tovariv i posluh: Zakon Ukrainy vid 15.12.1993 r. № 3689-XII // Vidomosti Verkhovnoi Rady. № 7. 994. St. 36.
36. Trademark Status & Document Retrieval. URL: http://tsdr.uspto.gov/#caseNumber=86730334&caseType=SERIAL_NO&searchType=statusSearch.

Надійшла до редакції 25.05.2018 р.

Зеров К. Особенности правовой охраны шрифтов правом интеллектуальной собственности. В статье рассматриваются особенности правовой охраны шрифтов с помощью различных институтов права интеллектуальной собственности: промышленных образцов, авторского права, товарных знаков и коммерческой тайны.

Обоснован вывод, что шрифты могут охраняться как промышленные образцы в классе 18-03 Международной классификации промышленных образцов.

Определено, что спецификой правовой охраны шрифтов авторским правом в современных условиях состоит в их дуалистической природе: с одной стороны, шрифты являются самостоятельными объектами авторского права и охраняются как графические произведения, (компьютерные растровые шрифты является цифровой формой выражения шрифтов, а следовательно, также являются графическими произведениями); с другой стороны, компьютерные контурные шрифты подлежат правовой охране как компьютерные программы.

В институте товарных знаков шрифт можно рассматривать как: а) товар 09 и 16 классов по МКТУ, б) отличительную характеристику обозначения, в) произведение, которое воспроизведено в обозначении.

Правовая охрана исходного кода компьютерных шрифтов возможна через институт коммерческой тайны.

Ключевые слова: font, typeface, шрифт, авторское право, торговая марка, промышленный образец

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

Zerov K. Intellectual property protection of and fonts. The article deals with the peculiarities of the legal protection of typefaces with the help of various institutions of intellectual property law: industrial designs, copyright, trademarks and trade secrets.

It is concluded that fonts can be protected as industrial designs in class 18-03 of the International Classification of Industrial Designs.

It is also determined that the specifics of the legal protection of fonts by copyright in modern conditions consists in their dualistic nature: on the one hand, fonts are independent objects of copyright and are protected as graphic works, (computer bitmap font is a digital form of expression of a typeface and therefore also protected as a graphic work); on the other hand, computer vector fonts are subject to legal protection as computer programs.

In the Institute of trademarks, the font can be considered as a) goods of the 09th and 16th classes according to the ICGS, b) the distinguishing characteristic of the designation, c) the work that is reproduced in the mark.

Legal protection of the source code of computer fonts is possible through the Institute of trade secrets.

Keywords: font, typeface, font, copyright, trademark, industrial design